

การศึกษาปัจจัยเสี่ยงการติดเชื้อหนองในและคลามัยเดียในกลุ่มหญิง ขายบริการทางเพศจากคลินิกกามโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่น The study of Risk Factors of Neisseria gonorrhoeae and Chlamydia trachomatis infected in Sex Workers from Sexual Transmission Disease Center of KhonKaen Hospital

อรวรรณ แจ่มจันทร์ วท. (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม)*

สหชัย ระดาเขต พย.บ.**

อร่าม สุวรรณโน พย.บ.**

พนิดา กันหากุล ป.น.พนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์*

* สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น

** โรงพยาบาลขอนแก่น

Orawan Jamjane M.Sc.(Environmental Science)*

Sahachai Radakat B.Sc.in Nursing**

Aram Suwanno B.Sc.in Nursing**

Panida kanhakul Cert.Medical Science*

*Office of Disease Prevention and Control 6 Khon Kaen

**Khon Kaen Hospital

บทคัดย่อ

ปัจจุบันพบว่าอัตราการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มสูงขึ้นในเกือบทุกกลุ่มอายุ อาชีพ ในกลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เชื้อที่พบมีแนวโน้มสูงขึ้น คือโรคหนองในและหนองในเทียมจากเชื้อคลามัยเดีย วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้านี้เพื่อหาการติดเชื้อหนองใน/คลามัยเดียในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศที่มาใช้บริการคลินิกกามโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่น และหาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคดังกล่าว เนื่องจากกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความเสี่ยงสูงในการติดเชื้อหนองใน/คลามัยเดีย และแพร่เชื้อไปสู่ผู้มาใช้บริการทางเพศได้ การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Cross-sectional Analytical Study) โดยกลุ่มเป้าหมายคือหญิงขายบริการทางเพศที่มาใช้บริการคลินิกกามโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่นที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ทำการศึกษาตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2553 จำนวน 141 คน (382 ครั้ง) หนึ่งคนสามารถมารับการตรวจได้หลายครั้ง) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ และการเก็บตัวอย่างสิ่งส่งตรวจจากสารคัดหลั่งจากช่องคลอด (Vaginal discharge) เพื่อตรวจหาเชื้อหนองใน/คลามัยเดียโดยใช้วิธี Polymerase Chain Reaction (PCR) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละในการอธิบายข้อมูลทั่วไป ส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการเกิดโรคใช้สถิติ χ^2 test ผลการศึกษาพบการติดเชื้อหนองในจำนวน 5 คน (ร้อยละ 3.55) ติดเชื้อคลามัยเดียจำนวน 24 คน (ร้อยละ 17.02) เมื่อศึกษาเชิงลึกพบว่าหญิงขายบริการทางเพศที่ติดเชื้อหนองในร้อยละ 40.0 มีการติดเชื้อหนองในซ้ำหลังจากที่รักษาหายแล้ว และหญิงขายบริการทางเพศร้อยละ 8.69 มีการติดเชื้อคลามัยเดียซ้ำหลังจากที่รักษาหายแล้ว ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดโรคคือ สถานภาพสมรส การมีอาการตกขาวมาก/ตกขาวมีกลิ่น/คันในช่องคลอดแล้ว ข้อยาตามร้านมากินเอง มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคหนองในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ปัจจัยด้าน การรู้จักโรคหนองในและหนองในเทียมมีความสัมพันธ์กับโรคหนองในเทียมจากเชื้อคลามัยเดีย ($p = 0.026$) จากการศึกษาจะเห็นว่าการติดเชื้อหนองใน/คลามัยเดียในกลุ่มเป้าหมายค่อนข้างสูง ซึ่งกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่สามารถ

เข้าถึงบริการสาธารณสุขของรัฐได้ค่อนข้างสะดวก แต่ยังมีอีกหลายกลุ่มที่เข้าถึงบริการสาธารณสุขของรัฐได้ยากเช่น แรงงานต่างด้าว ชายรักชาย ฯลฯ กลุ่มเหล่านี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปดูแล จากงานวิจัยพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้เรื่องโรคและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเป็นอย่างดี แต่ยังพบการติดเชื้อซ้ำหลังจากรักษาหายแล้วค่อนข้างสูง ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงควรสร้างความตระหนักให้กับกลุ่มเป้าหมายให้มากหรือเข้มข้นยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่อไป

คำสำคัญ: ปัจจัยเสี่ยง หนองใน คลามิเดีย หูดหงายบริการทางเพศ

Abstract

The infection of HIV and Sexual Transmission Disease are increasing, *Neisseria gonorrhoeae* and *Chlamydia trachomatis* are the most highest infection of Sexual Transmission Disease. The propose of this study were finding the risk factors and infection rate of *Neisseria gonorrhoeae* and *Chlamydia trachomatis* in female sex workers at Mobile clinic Khon Kaen Hospital during October 1, 2008 to September 30, 2009. The number of case was 141 cases. The data were collected by 2 methods, 1) Detected *Neisseria gonorrhoeae* and *Chlamydia trachomatis* by Polymerase Chain Reaction (PCR) 2) Questionare. This study was descriptive research finding for frequency percentage mean and the relation by Chi-square.

The results, detection rate of *Neisseria gonorrhoeae* (GC) and *Chlamydia trachomatis* (CT) were 3.55 and 17.02%. Female sex worker that infected with GC had relapsed after treatment 40% and relapsed with CT 8.69%. The relation between risk factor and GC infection were the status of couple, a lot of discharge from vagina, discharge had bad smell or itch vagina ($p = 0.000$). The relation between risk factor and CT infection were the knowledge of GC and CT ($p = 0.026$). This study show that the alert of disease was necessary to protect disease, and the knowledge of disease, prevention and behavior is necessary to protect from the disease, too. Another group have to concerned are Hidden sex workers Migrant Men who have sex with Men (M&M) are important to protect them form the disease, too.

Keywords: Risk factor, *Neisseria gonorrhoeae*, *Chlamydia trachomatis*, female sex workers

บทนำ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นโรคที่มีความสำคัญ และเป็นภัยต่อสุขภาพประชากร ถึงแม้ว่าในปัจจุบันโรคนี้จะพบอัตราการตายที่น้อยมาก แต่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้ หากเราพบอัตราการติดเชื้อหนองในสูงขึ้นแสดงว่าเรามีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยของประชากรสูงขึ้นด้วย จากงานวิจัยพบว่าผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีโอกาสที่จะติดเชื้อ

เอชไอวีได้ง่าย ขณะเดียวกันผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีหากมีการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ร่วมด้วยก็จะสามารถแพร่เชื้อเอชไอวีให้กับผู้สัมผัสโรคได้มากกว่าผู้ป่วยเอชไอวีที่ไม่มีการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 2- 9 เท่า⁽¹⁾ จากรายงานสถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 1 มกราคม ถึง 30 กันยายน 2555 ของจังหวัดขอนแก่นมีอัตราป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 19.49 ต่อประชากรแสนคน ไม่มีรายงานผู้ป่วยเสียชีวิตอำเภอที่มีอัตราป่วยสูงสุด คืออำเภอบ้านแฮด รong

มาคือ อำเภอน้อยและอำเภอน้อย อัตราป่วยเท่ากับ 191.68, 166.87 และ 45.24 ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ ส่วนเขตอำเภอมืออัตรายป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ 16.31 ต่อประชากรแสนคนเป็นอันดับที่ 10 ของจังหวัดขอนแก่น เมื่อศึกษาเฉพาะลงไปพบว่าโรคหนองในพบมากที่อำเภอบ้านแฮด อุบลรัตน์ และอำเภอมือในอัตรา 24.73, 24.55 และ 19.73 ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ และพบโรคหนองในเทียมมากในอำเภอบ้านแฮด เปื่อยน้อย และเขาสวนกวางในอัตรา 6.18, 5.03 และ 2.65 ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ⁽²⁾ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเฝ้าระวังโรคดังกล่าวโดยเฉพาะโรคหนองในและหนองในเทียมที่เกิดจากเชื้อคลาไมเดียเพราะสองโรคนี้ยังมีอัตราการติดเชื้อในพื้นที่ที่ค่อนข้างสูง⁽³⁾ จากข้อมูลดังกล่าวเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ยังเป็นปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่ ทำอย่างไรจึงจะสามารถป้องกันควบคุมโรคนี้ให้ลดลงได้วิธีหนึ่งที่สามารถลดการแพร่ระบาดของโรคได้คือการเข้าไปป้องกันควบคุมโรคในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการจะติดเชื้อและแพร่เชื้อได้สูง ได้แก่กลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ จากการที่คลินิกโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่นได้เข้าไปตรวจสุขภาพหญิงขายบริการทางเพศตามแหล่งต่างๆในเขตอำเภอมือขอนแก่น ทำให้ทราบว่าหญิงขายบริการทางเพศหนึ่งรายสามารถมีเพศสัมพันธ์กับผู้มาใช้บริการทางเพศได้เฉลี่ยประมาณ 20-30 ราย/เดือน จากการสอบถามคลินิกดังกล่าวในปี 2551 มีหญิงขายบริการทางเพศมาใช้บริการคลินิกโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่นประมาณ 400 - 500 ครั้ง/ปี (เกณฑ์การตรวจสุขภาพหญิงขายบริการทางเพศ 1 ครั้ง/เดือน/คน) จะเห็นว่าโอกาสการติดเชื้อและแพร่เชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์นั้นสูงมากจากประเด็นนี้ทำให้ทีมวิจัยเห็นว่าการใช้วิธีการเฝ้าระวังการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศจะช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคลงได้ทางหนึ่ง โดยใช้การตรวจหาเชื้อหนองในและหนองในเทียมเป็นหลัก การที่ประชาชนติดเชื้อหนองในแสดงให้เห็นถึงการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย เพราะโรค

หนองในจะติดต่อได้จากคนสู่คนเท่านั้น การศึกษาครั้งนี้เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรค ภาวะการติดเชื้อของกลุ่มเป้าหมาย และโอกาสที่จะกลับมาติดเชื้อซ้ำอีก เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน ป้องกัน ควบคุมและลดการแพร่กระจายโรค

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาภาวะการติดเชื้อหนองในและ/หรือคลาไมเดีย ตลอดจนการเกิดการติดเชื้อซ้ำในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศที่มาใช้บริการคลินิกโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่น
2. หาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคหนองในและ/หรือหนองในเทียมจากเชื้อคลาไมเดีย

วิธีดำเนินการ

1. เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Cross-sectional Analytical Study) กลุ่มตัวอย่าง หญิงขายบริการทางเพศที่มาใช้บริการคลินิกโรคเคลื่อนที่ (Mobile Clinic) ของโรงพยาบาลขอนแก่นจำนวน 141 คน (382 ครั้ง ซึ่งหนึ่งคนอาจมาใช้บริการมากกว่า 1 ครั้ง) ที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ (การเก็บตัวอย่างร้อยละ 100 ที่มารับบริการคลินิกโรคเคลื่อนที่และยอมเข้าร่วมโครงการ)

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) การเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Vaginal Discharge) โดยทำการตรวจหาเชื้อโรคหนองในและเชื้อคลาไมเดียด้วยวิธี Polymerase Chain Reaction (PCR) วิธีการตรวจวิเคราะห์หาเชื้อ *Neisseria gonorrhoeae* และ *Chlamydia trachomatis* โดยวิธี Multiplex Real-Time PCR ซึ่งเป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นใช้เอง (in-house test)⁽⁷⁾ โดย ผศ.ดร.ปรางค์ ลิ้นชะชัย คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และคณะ วิธีดังกล่าวเป็นวิธีที่มีความไวและความจำเพาะสูง⁽³⁾

2) การเก็บแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความรู้ด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การรับรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตัวแปรอิสระได้แก่ข้อมูลทั่วไป ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การรับรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตัวแปรตามคือ การติดเชื้อหนองในและ/หรือ คลามิเดีย ซึ่งแบบสัมภาษณ์ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทดสอบความถูกต้องของเนื้อหาด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยง มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.86 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย หาคความสัมพันธ์ปัจจัยต่างๆจากแบบสัมภาษณ์กับการติดเชื้อหนองในและ/หรือคลามิเดีย ด้วยสถิติทดสอบ Chi-square (χ^2 - test)

ผลการศึกษา

การศึกษาภาวะการติดเชื้อหนองในและคลามิเดียในกลุ่มหญิงชายบริการทางเพศคลินิกกามโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่น เก็บตัวอย่างส่งตรวจได้ทั้งหมด 141 คน หรือ 382 ตัวอย่าง หรือ 382 ครั้ง (1 คนอาจถูกเก็บตัวอย่างได้มากกว่า 1 ครั้ง) ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 20 - 29 ปี (ร้อยละ 58.86) การศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 65.00) ส่วนมากเป็นโสด (ร้อยละ 66.66) ส่วนมากไม่มีบุตร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ประมาณมากกว่า 30,000 บาท (ร้อยละ 35.46) การให้บริการแก่ลูกค้าเฉลี่ยประมาณ 3 คน/วัน (ร้อยละ 37.50) ระยะเวลาการให้บริการมากที่สุดอยู่ในช่วง 1-5 ปี (ร้อยละ 67.64) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การให้บริการลูกค้า ระยะเวลาประกอบอาชีพ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	14	9.92
20-29 ปี	83	58.86
30-39 ปี	36	25.53
40-49 ปี	8	5.67
รวม	141	100
อายุเฉลี่ย 27.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.12		
อายุต่ำสุด 17 อายุสูงสุด 49 ปี		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	4	2.85
ประถมศึกษา	28	20.00
มัธยมศึกษา	91	65.00
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	16	11.42
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.71
รวม	140	100
ไม่มีข้อมูล	1	

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การให้บริการลูกค้า ระยะเวลาประกอบอาชีพ (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	94	66.66
คู่	26	18.43
หย่า	17	12.05
หม้าย	2	1.41
แยกกันอยู่	2	1.41
รวม	141	100
จำนวนบุตร		
ไม่มี	69	57.02
1 คน	31	25.61
2 คน	18	14.87
3 คน	1	0.82
4 คน	1	0.82
5 คน	1	0.82
รวม	121	100
ไม่มีข้อมูล	20	
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	2	1.41
5,000-10,000 บาท	24	17.02
10,001-20,000 บาท	27	19.14
20,001-30,000 บาท	38	26.95
มากกว่า 30,000 บาท	50	35.46
รวม	141	100
จำนวนลูกค้ามารับบริการ/วัน		
ไม่มี	1	0.73
1 คน	19	13.97
2 คน	37	27.20
3 คน	51	37.50
4 คน	15	11.02
5 คน	11	8.08
6 คน	2	1.47
รวม	136	100
ไม่มีข้อมูล	5	

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การให้บริการลูกค้า ระยะเวลาประกอบอาชีพ (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ		
น้อยกว่า 1 ปี	28	20.58
1 - 5 ปี	92	67.64
6 - 10 ปี	12	8.82
มากกว่า 10 ปี	4	2.94
รวม	136	100
ไม่มีข้อมูล	5	

ปัจจัยด้านความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และแหล่งที่ได้รับความรู้

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากรู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และสามารถบอกชื่อโรคได้ถูกต้อง มากกว่าร้อยละ 96.45 กลุ่มตัวอย่างเคยป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 38.40 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากรู้จัก

โรคหนองในแท้มากกว่ารู้จักโรคหนองในเทียมและสามารถบอกอาการของโรคได้ถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 87.14 เคยได้รับข่าวสารเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นส่วนมาก (ร้อยละ 56.73) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และแหล่งที่ได้รับความรู้

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านรู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือไม่		
- รู้จัก	136	96.45
- ไม่รู้จัก	5	3.55
รวม	141	100
2. บอกชื่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์		
- บอกถูกต้อง	133	98.52
- บอกไม่ถูกต้อง	2	1.48
รวม	135	100
ไม่มีข้อมูล	6	
3. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ติดต่อได้ทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ทางเพศสัมพันธ์	72	51.06
- ทางปาก	35	24.82
- ทางทวารหนัก	25	17.73
- เกิดได้ทั้งสามทาง	76	53.90
- ไม่ทราบ	2	1.41
- อื่น ๆ เช่น เลือด บาดแผล	8	5.67
4. ท่านเคยป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือไม่?		
- เคย	53	38.40
- ไม่เคย	83	60.14
- ไม่ทราบ	2	1.44
รวม	141	100
ไม่มีข้อมูล	3	
5. ถ้าท่านเคยป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อาการที่ท่านเป็นคือ? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- คันอวัยวะเพศและมีตกขาว	77	54.60
- มีหนองไหลออกมาจากอวัยวะเพศ	3	2.12
- ตรวจเลือดพบเชื้อแพทย์แจ้งให้ทราบ	2	1.41
- มีแผลที่อวัยวะเพศ	2	1.41
- เวลาปัสสาวะแสบขัด	8	5.67
- มีตุ่มน้ำใส ๆ แสบ ๆ คัน ๆ	3	2.12
- อื่น ๆ เช่น หูด เริ่ม	4	2.83

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และแหล่งที่ได้รับความรู้ (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
6. ท่านรู้จักโรคหนองในแท้ และหนองในเทียมหรือไม่?		
- รู้	77	55.79
- ไม่รู้	61	44.20
รวม	138	100
ไม่มีข้อมูล	3	
7. อาการโรคหนองในแท้คือ?		
- ตอบถูก	43	34.40
- ตอบไม่ถูก	9	7.20
- ไม่ทราบ	73	58.40
รวม	125	100
ไม่มีข้อมูล	19	
8. โรคหนองในเทียมมีอาการ		
- ตอบถูก	25	20.49
- ตอบไม่ถูก	11	9.01
- ไม่ทราบ	86	70.49
รวม	122	100
ไม่มีข้อมูล	19	
9. ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือไม่?		
- ได้รับ	122	87.14
- ไม่ได้รับ	18	12.85
รวม	140	100
ไม่มีข้อมูล	1	
10. ถ้าท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้รับจากที่ใด?		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- โทรทัศน์	79	56.02
- หนังสือพิมพ์	29	20.56
- วิทยุ	16	11.34
- นิตยสาร	36	25.53
- ป้ายประกาศ/แผ่นพับ	42	29.78
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	80	56.73
- เจ้าของกิจการ	12	8.51
- เพื่อนๆ ที่ให้บริการ	53	37.58
- อื่น ๆ เช่น Internet	9	5.96
รวม	141	100

ปัจจัยด้านการรับรู้ การปฏิบัติตนและรักษาเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ด้านการรับรู้ กลุ่มตัวอย่างทราบว่าถุงยางอนามัยสามารถป้องกันโรคเอดส์ได้ถึงร้อยละ 85.00 และให้ความเห็นว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่น่ากลัวเท่าโรคเอดส์ร้อยละ 56.02 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95.71 ทราบว่าอาชีพที่ตนทำอยู่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ด้านการปฏิบัติตนและรักษาเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างตอบ

ว่าใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับแขกถึงร้อยละ 99.29 แต่มีร้อยละ 54.01 ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเวลาที่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน / คู่นอน / กิ๊ก / ที่น่าสนใจคือกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.71 บอกว่าถึงจะป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ก็ยังให้บริการทางเพศกับแขกและร้อยละ 85.81 บอกว่ามีความเชื่อมั่นว่าสามารถป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละการรับรู้ การปฏิบัติตนและรักษาเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

การรับรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์		
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)
1. ท่านคิดว่าถุงยางอนามัยสามารถป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้	119 (85.00)	4 (2.85)	17 (12.14)
2. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นโรคที่ไม่น่ากลัวเท่าโรคเอดส์เพราะไม่ทำให้ตาย	79 (56.02)	50 (35.46)	12 (8.51)
3. การมีเพศสัมพันธ์โดยวิธีใช้ปาก(Oral sex) มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการติดโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	112 (79.43)	8 (5.67)	21 (14.89)
4. โรคหนองในเมื่อรักษาหายแล้วสามารถเป็นซ้ำอีกได้	121 (85.81)	5 (3.54)	15 (10.63)
5. ท่านคิดว่าการทำงานของท่านมีความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	134 (95.71)	2 (1.42)	4 (2.85)
การปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	การปฏิบัติตนและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์		
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)
1. ท่านใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับแขก	140 (99.29)	1 (0.70)	0 (0)
2. กรณีที่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน/คู่นอน/กิ๊ก ท่านไม่ใช้ถุงยางอนามัย	74 (54.01)	59 (43.06)	4 (2.91)
3. ถ้าท่านป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ท่านจะให้บริการกับแขกโดยใช้ถุงยางอนามัย	57 (40.71)	82 (58.57)	1 (0.71)
4. ท่านเคยใช้ถุงยางอนามัยหลาย ๆ ชั้นเพื่อความปลอดภัยยิ่งขึ้นในการป้องกันโรค	79 (56.02)	56 (39.71)	6 (4.25)
5. ขณะที่ท่านมีประจำเดือนท่านยังให้บริการกับแขก	25 (17.73)	116 (82.26)	0 (0)
6. ท่านคิดว่าการล้างช่องคลอดบ่อย ๆ หรือใช้น้ำยาฆ่าเชื้อล้างช่องคลอดสามารถป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้	45 (32.91)	77 (54.60)	18 (12.76)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละการรับรู้ การปฏิบัติตนและรักษาเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ต่อ)

การปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	การปฏิบัติตนและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์		
	ใช่ (ร้อยละ)	ไม่ใช่ (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ (ร้อยละ)
7. เมื่อมีอาการตกขาวมาก/ตกขาวมีกลิ่น/คันในช่องคลอด ท่านไปซื้อยาตามร้านรักษา	80 (56.73)	59 (41.84)	1 (0.70)
8. เมื่อมีอาการผิดปกติที่อวัยวะสืบพันธุ์ส่วนมากท่านไปพบแพทย์ตามคลินิกหรือโรงพยาบาล	127 (90.07)	13 (9.21)	1 (0.70)
9. ท่านมีความเชื่อมั่นว่าท่านสามารถป้องกันตนเองจากกามโรคและโรคเอดส์ได้	121 (85.81)	13 (9.21)	7 (4.96)

การศึกษาการติดเชื้อหนองใน เชื้อคลามัยเดีย โดยวิธี PCR พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการติดเชื้อทั้งหมด 27 คนจาก 141 คนคิดเป็นร้อยละ 19.14 ติดเชื้อหนองในอย่างเดียว 4 คน (ร้อยละ 2.84) ติดเชื้อคลามัยเดียอย่างเดียว 22 คน (ร้อยละ 15.60) ติดทั้งเชื้อหนองในและคลามัยเดีย 1 คน (ร้อยละ 0.70) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละการตรวจหาเชื้อหนองในและคลามัยเดียโดยวิธี PCR (n = 141 คน)

รายละเอียดการตรวจหาเชื้อหนองในและคลามัยเดีย	ผลการตรวจหาเชื้อ	
	จำนวน	ร้อยละที่ตรวจพบเชื้อ
ติดเชื้อหนองในอย่างเดียว	4	2.84
ติดเชื้อคลามัยเดียอย่างเดียว	22	15.60
ติดทั้งสองเชื้อ	1	0.70
รวม	27	19.14
ติดเชื้อหนองใน 5 รายและติดเชื้อซ้ำหลังรักษาหาย	2/5	40.00
ติดเชื้อคลามัยเดียซ้ำหลังรักษาหาย	2/23	8.69

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการเกิดโรคหนองในและปัจจัยต่างๆ กับการเกิดโรคหนองในเทียมจากคลามัยเดีย พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสกับปัจจัยด้านการมีอาการตกขาว/ตกขาวมีกลิ่น/คันในช่องคลอดซื้อยาตามร้านรักษามี

ผลต่อการติดเชื้อหนองในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) ส่วนปัจจัยด้านการรู้หรือไม่รู้จักโรคหนองในแท้หรือหนองในเทียมมีผลต่อการติดเชื้อหนองในเทียม (คลามัยเดีย) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.026$) ดังตารางที่ 5 และ 6

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการติดเชื้อหนองใน

ปัจจัยต่าง ๆ	การติดเชื้อหนองใน		รวม (คน)	χ^2	df	p-value
	ติดเชื้อ(คน)	ไม่ติดเชื้อ(คน)				
1. สถานภาพสมรส						
โสด	2	92	94	56.254	4	<0.001
คู่	0	26	26			
หย่า	1	16	17			
หม้าย	2	0	2			
แยกกันอยู่	0	2	0			
รวม	5	136	141			
2. ตกขาวมาก/ตกขาวมีกลิ่น/คัน ในช่องคลอดหรือยาตามร้านรักษา						
ไม่ใช่	1	56	57	28.644	2	<0.001
ใช่	3	79	82			
ไม่แน่ใจ	1	0	1			
รวม	5	135	140			

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการติดเชื้อหนองในเทียม (คลาไมเดีย)

ปัจจัยต่าง ๆ	การติดเชื้อหนองในเทียม		รวม (คน)	χ^2	df	p-value
	ติดเชื้อ(คน)	ไม่ติดเชื้อ(คน)				
รู้จักโรคหนองในแท้/ หนองในเทียม						
รู้	8	69	77	4.942	1	0.026
ไม่รู้	15	46	61			
รวม	23	115	138			

วิเคราะห์ สรุปผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาในกลุ่มหญิงชายบริการทางเพศที่มารับบริการ ณ คลินิกกามโรคเคลื่อนที่ของโรงพยาบาลขอนแก่น ระหว่าง 1 ต.ค.2551 ถึง 30 ก.ย. 2553 มีหญิงชายบริการทางเพศมาใช้บริการที่คลินิกจำนวน 141 คน (มาใช้บริการจำนวน 382 ครั้ง) พบอัตราการติดเชื้อหนองในร้อยละ 3.55 และหนองในเทียมร้อยละ 17.02 ใกล้เคียงกับการศึกษาของ วลัยสิทธิ์⁽⁴⁾

และกมลทิพย์ กฤษฎารักษ์⁽⁵⁾ โดยวัลยาและคณะได้เฝ้าระวังโรคหนองในในผู้มารับบริการตรวจรักษาที่คลินิกกามโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2547 และ 2548 พบการติดเชื้อหนองในในกลุ่มหญิงชายบริการทางเพศร้อยละ 3.3 และ 3.2 ส่วนการศึกษาของกมลทิพย์และคณะ พบการติดเชื้อหนองในเทียม (คลาไมเดีย) ร้อยละ 6.5 เมื่อศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง

ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีระดับการศึกษามากกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษาขึ้นไปร้อยละ 65.00 จากการตอบแบบสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95.71 ทราบว่าอาชีพนี้มีความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้สูง แต่กลุ่มตัวอย่างก็ยังเลือกที่จะประกอบอาชีพนี้อยู่ ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างยังเลือกที่จะเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ เพราะรายได้ต่อหัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ค่อนข้างสูง เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาทมีถึงร้อยละ 35.46 รองลงมาคือ 20,000 บาท-30,000บาท/เดือน ร้อยละ 26.95 จากการตอบแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจว่าสามารถป้องกันตนเองจากการติดเชื้อกามโรคและโรคเอดส์ได้ถึงร้อยละ 85.81

ส่วนด้านความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างรู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคหนองในเป็นอย่างดี สามารถบอกชื่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ถูกต้องถึงร้อยละ 98.52 ยกเว้นโรคหนองในเทียมที่เกิดจากเชื้อคลาไมเดียซึ่งอาจเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างยังไม่คุ้นเคย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ในโรคนี้ให้มากยิ่งขึ้น อาจเป็นการให้โดยตรงเมื่อมารับบริการที่ Mobile clinic หรือ ผ่านสื่อต่างๆแล้วแต่ความเหมาะสม ในประเด็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการปฏิบัติตนในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างรู้จักป้องกันตนในการประกอบอาชีพมากขึ้นโดยใช้ถุงยางอนามัยกับแขกที่มาใช้บริการถึงร้อยละ 99.29 แต่ที่น่าเป็นห่วงคือกรณีที่มีเพศสัมพันธ์กับแฟน/คู่นอน/กิ๊กจะไม่ใช้ถุงยางอนามัยสูงถึงร้อยละ 54.01 ซึ่งประเด็นนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้ให้สัมภาษณ์ว่าความไว้วางใจกันและถ้าใส่แล้วมีปัญหาแต่ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัวและเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ได้ง่าย ถ้าหากแฟน/คู่นอน/กิ๊กของกลุ่มตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์หลายคน ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรทำความเข้าใจและอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจและตระหนักถึงความไม่ปลอดภัยในประเด็นนี้ด้วยเพื่อกลุ่มตัวอย่างจะ

ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อป้องกันโรค จากการตอบแบบสัมภาษณ์มีกลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 40.71 ตอบว่าแม้จะป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แต่ก็ยังให้บริการกับแขกโดยใช้ถุงยางอนามัย ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัวเพราะถุงยางอนามัยไม่ได้สามารถป้องกันโรคได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ หากถุงยางเกิดการแตก รั่ว หรือเสื่อมคุณภาพก็มีโอกาสติดเชื้อได้โดยเฉลี่ยแล้วโอกาสติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ 1 ครั้งประมาณร้อยละ 30-70 ผู้หญิงจะติดเชื้อจากผู้ชายได้ง่ายกว่าผู้ชายติดเชื้อจากผู้หญิง⁽⁶⁾

อีกประเด็นหนึ่งกลุ่มตัวอย่างตอบว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไม่น่ากลัวเท่าโรคเอดส์เพราะไม่ทำให้ตายถึงร้อยละ 56.02 ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด เพราะหากเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แล้วโอกาสที่จะติดเชื้อเอชไอวีจะง่ายขึ้น ขณะเดียวกันผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีหากมีการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ร่วมด้วยก็จะสามารถแพร่เชื้อเอชไอวีให้กับผู้สัมผัสโรคได้มากกว่าผู้ป่วยเอชไอวีที่ไม่มีการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 2- 9 เท่า⁽¹⁾ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่กลุ่มตัวอย่างให้มากเพื่อให้ตระหนักต่อโรคและการป้องกันโรค ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าการใช้ถุงยางอนามัยหลาย ๆ ชั้นเป็นการป้องกันโรคได้ดีขึ้นมีถึงร้อยละ 56.02 ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด เพราะยังใช้ถุงยางอนามัยหลาย ๆ ชั้นโอกาสที่ถุงยางจะเสียดสีกันและเกิดการแตกได้สูง ประเด็นนี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือผู้ที่เกี่ยวข้องคงต้องให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจเช่นกัน ส่วนประเด็นการปฏิบัติตนและการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างรู้จักปฏิบัติตนได้ดีเช่น เวลาที่มีประจำเดือนจะไม่รับแขก เวลาเจ็บป่วยหรือมีความผิดปกติที่อวัยวะสืบพันธุ์จะไปรักษาที่คลินิกหรือโรงพยาบาล เป็นต้น แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ การที่กลุ่มตัวอย่างมีอาการผิดปกติเล็กน้อยๆ เช่น มีตกขาวมาก ตกขาวมีกลิ่น คันช่องคลอด มีถึงร้อยละ 56.73 ไปซื้อยาตามร้านค้าหรือร้านขายยามารักษาเอง ซึ่งหากรักษาไม่ถูกต้องหรือรับประทานยาไม่ครบ Dose อาจก่อให้เกิดปัญหาการดื้อยา

ของเชื้อต่าง ๆ ตามมา จะทำให้การรักษายุ่งยากและเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ประเด็นนี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจและให้ความรู้กับกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจผลดีผลเสียของการซื้อยามากินเอง ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการติดเชื้อหนองในและ/หรือหนองในเทียมคลาเมียเดีย พบว่าปัจจัยสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคหนองในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.001$) จากตารางที่ 4 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด หม้าย หรือหย่ามีการติดเชื้อหนองในมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคู่ แสดงว่ากลุ่มดังกล่าวมีการสำส่อนทางเพศมากกว่ากลุ่มที่มีคู่ จึงเกิดการติดเชื้อสูงกว่า ส่วนประเด็นมีอาการตกขาว/ตกขาวมีกลิ่น/คันช่องคลอดแล้วซื้อยามากินเองมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคหนองในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.001$) การซื้อยามากินเองโอกาสที่โรคจะลุกลามมีมากเนื่องจากการรักษาไม่ถูกต้อง กินยาไม่ครบกำหนดเป็นต้น ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคหนองในเทียมคลาเมียเดีย พบว่าการรู้จักโรคหนองในแท้หรือหนองในเทียมมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคหนองในเทียมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.026$) อธิบายได้ว่าการที่ไม่รู้จักโรคหนองในหรือโรคหนองในเทียมโดยเฉพาะโรคหนองในเทียมจะแสดงอาการในเพศหญิงน้อยมาก นอกจากจะมีอาการรุนแรงมาก ๆ จึงจะแสดงอาการให้เห็น ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้สนใจหรือเข้ารับการรักษาแต่เนิ่น ๆ จึงมีโอกาสเกิดโรคได้สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รู้จักอาการของโรค⁽¹⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของกิตติ ภาวนาภรณ์ และคณะ⁽⁷⁾ ที่ใช้วิธีการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการประยุกต์กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้งเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เอ็ดส์ ไวรัสตับอักเสบบี มะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์ชายและหญิง การป้องกัน และเรื่องเพศศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ป่วยในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคของอวัยวะเพศได้

สรุป จากการศึกษาจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างแม้จะมีการศึกษา มีความรู้ด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ดี รู้จักวิธีป้องกัน วิธีปฏิบัติตน การรักษาโรค และที่สำคัญมีการใช้อย่างเหมาะสมกับแขกทุกครั้งทำให้

บริการทางเพศถึงร้อยละ 99.29 ฯลฯ แต่เรายังพบว่ายังมีการติดเชื้อหนองใน/ คลาเมียเดียอยู่ มีการติดเชื้อซ้ำหลังรักษาหายแล้ว แสดงให้เห็นว่าการให้ความรู้แก่กลุ่มตัวอย่าง อย่างเดียวไม่เพียงพอในการป้องกันโรคบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการสร้างความรู้ความตระหนักต่อโรคแก่กลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น นอกจากนี้บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรเฝ้าระวังโรคดังกล่าวในกลุ่มอื่น ๆ ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ด้วยได้แก่ กลุ่มชายบริการทางเพศแบบแอบแฝง ชายรักชาย ยาเสพติด แรงงานข้ามชาติ เยาวชน เพราะกลุ่มเหล่านี้ก็มีโอกาสที่จะติดเชื้อเช่นกัน และเป็นกลุ่มที่เข้าถึงยาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จำนวนตัวอย่างศึกษาน้อยเกินไป ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ไม่ชัดเจน หากมีการศึกษาต่อไปควรได้จำนวนตัวอย่างที่มากกว่านี้

กลุ่มตัวอย่างมีการเคลื่อนย้ายที่ทำงานตลอดเวลาทำให้ยากต่อการติดตามการรักษาสถานการณ์และอุบัติการณ์ของโรค

การวิจัยครั้งนี้ทำเฉพาะในกลุ่มหญิงชายบริการทางเพศที่เปิดเผย หากมีการศึกษาต่อไปควรทำในกลุ่มชายบริการทางเพศแบบแฝง ยาเสพติด รักร่วมเพศ แรงงานต่างด้าวหรือกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ อาจพบปัญหาและข้อมูลต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.นพ. ณรงค์ วงศ์บา ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น ที่สนับสนุนงานวิจัย งบประมาณในการดำเนินงานจนเสร็จเรียบร้อย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์แพทย์ชะตะผดุงและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลขอนแก่นที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ตลอดจนเจ้าของสถานบริการและกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง ทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. มาตรฐานการจัดบริการดูแลรักษา ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สำหรับสถานบริการสาธารณสุข.กรุงเทพมหานคร:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2550.
2. กลุ่มระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น. รายงานระบาดวิทยาปี 2555 ขอนแก่น:สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2556.
3. สิริชัย พุกกะพันธ์. การตรวจหาเชื้อ *Neisseria gonorrhoeae* และ *Chlamydia trachomatis* โดยวิธี Multiplex Real-Time PCR.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2008.
4. วลัยยา สิทธิ, สายสุรีย์ พวงสุวรรณ. การศึกษาการติดยาปฏิชีวนะของเชื้อหนองใน ในผู้มารับการตรวจรักษาที่คลินิกกามโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2544-2548.วารสารป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น 2549;13(4):58-68.
5. กมลทิพย์ กฤษฏารักษ์, ธนารีย์ ศิริโมตรีตระกูล, สุพจน์ สิงห์โตหิน, ชัญญภาภัก วงศ์บา. อัตราการติดเชื้อ *Chlamydia trachomatis* ในผู้มารับบริการที่คลินิกสาธิตบริการตรวจรักษากามโรคครบวงจร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น.วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 ขอนแก่น 2547; 11(4):73-9.
6. Sherrard J, FRCP.พิชัย โชตินพรัตน์ภัทร (ผู้แปล).Gonorrhoea.Medical Progress CME 2006 December: 29-33.
7. กิตติ ภาวนาภรณ์,ลำพึง เลิศศิริญวงษ์,ปรียพร จิระศักดิ์ชี,อรุณี ศิริพรไพศาล,สุที เพ็ญภูมิ.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคของอวัยวะเพศโรงพยาบาลบางรัก.วารสารโรคเอดส์ 2551; 20(4): 213-9.